

Zákon o soukromé bezpečnostní činnosti - posílení práv občanů

U příležitosti plánovaného prvního čtení návrhu zákona o soukromé bezpečnostní činnosti (dále jen „zákon“ nebo „zákon o SBC“) v Poslanecké sněmovně nám dovoluňte krátce popsat soukromou bezpečnostní činnost z hlediska determinace platného práva.

Odborná veřejnost v komerční bezpečnosti se snaží již 25 let o přijetí uvedeného zákona, jehož dosavadní neexistence je vlastně anomálií. Provozovatelé i podnikatelé podporují vznik zákona, který ve svém důsledku má zpřísnit podmínky provozu komerční bezpečnosti. Vysvětlování tématu by asi bylo jednodušší, kdyby v ČR existoval „zákon o vnitřní bezpečnosti státu“, který by definoval, kdo a jak se na bezpečnosti ve státě podílí.

O oboru komerční bezpečnosti (tj. činnosti soukromých bezpečnostních služeb a služeb soukromých detektivů) v médiích a u široké veřejnosti kolují báje a mýty s neuvěřitelnými zápletkami. Stejně tak se bájí o zákazech, které má tento zákon o SBC přinést. Rádi bychom proto věci uvedli na pravou míru.

Oboru komerční bezpečnosti se častokrát zmocnili lidé, kteří nejsou ani v nejmenším odborníci na právo a bezpečnost občana. O to lepší jsou „obchodníci“, spíše podvodníci. Pro zkrácený výklad bych použil anketní otázky z jedné diplomové práce. Student se v anketě občanů ptal: Kdo odpovídá za Vaši bezpečnost? Podle výsledku ankety uvádělo více než 65 % odpovědí, že za bezpečnost občana odpovídá policie, a jen necelých 16 % občanů odpovědělo: „No přece já sám.“

Ti druzí jsou ti, kteří berou věc realisticky a odpovědně. Nikdo za nás dveře a okna zavírat nebude. Policie nám nemá hlídat příbytek. Policie nás dokonce ani nemůže ochránit před znásilněním, přepadením, pokud si budeme nerozumně vybírat nebezpečná místa. Z uvedeného lze dovodit, jakou část odpovědnosti za svou bezpečnost máme my sami.

Policie případ vyřeší, soud potrestá pachatele, ale potud, pokud jim my občané dáme alespoň základní penzum údajů o pachateli. Proto i my musíme udělat vše, aby důkazů bylo co nejvíce. V oblasti občanskoprávní je naše role ještě větší, protože důkazní břemeno jen na nás a zde nás nemůže policie suplovat již vůbec. Nejen svým vlastním zásahem, ale s využitím soudního řízení si zřizujeme nápravu porušení našich práv. Svým vlastním zásahem třeba i pachatele zadržíme, protože odvezený majetek nám nikdo většinou nezajistí a nevrátí. Škodu málokdy někdo uhradí.

Realistické je to, že se na svém bezpečí musíme aktivně podílet. O tom také hovoří občanský zákoník v kapitole ochrana soukromých práv (§§ 12-14), kde nám právě institut „svépomoci“ umožňuje aktivně se zapojovat do otázky naší vlastní bezpečnosti. Za přímou bezpečnost osoby v principu neodpovídá policie, to je jen mýtus. Soukromá bezpečnostní činnost není nic jiného, než ústavou a dalšími zákony zaručené právo pro fyzické a právnické osoby bránit sebe, svůj majetek a svá práva.

Způsoby obrany, ochrany jsou popsány v mnoha zákonech, jako jsou občanský zákoník, trestní zákoník a trestní řád, zákoník práce a další zákony. Bohužel občanům jsou známy spíše mýty než legální způsoby vlastní ochrany a obrany.

Zbouráme i druhý mýtus, že v zákoně o SBC se bude hlavně zakazovat nebezpečná činnost bezpečnostních agentur, soukromých detektivů, jakou jsou například tzv. telefonní odposlechy, které znamenají hluboké prolomení soukromí. Jde však činnost vyhrazenou výhradně policii, které na její žádost o povolení odposlechu telefonu dává kladné stanovisko státní zástupce a rozhoduje soudce. Zneužití této pravomoc nemůže žádný občan ani pracovník soukromé bezpečnostní služby či soukromý detektiv. Zneužití se již z podstaty může dopustit jen soudce, státní zástupce nebo policista. Zákon soukromým detektivům zákaz takové činnosti neuloží a ani nemůže, protože nejsou účastníky uvedeného řízení. Jde opět o mýtus k tíži naší činnosti.

Detektivní kancelář ve spolupráci s dalšími odborníky naopak odposlechy vyhledává. Jde však o odposlechy prostorové, kde je základní otázkou, jak se odposlouchávací zařízení – „štěnice“ do bytu či jiného prostoru dostalo. Někdo porušil práva jiného k domovní svobodě, aby mohl instalovat odposlech. V daném případě věc řeší trestní zákoník. Otázka: „Kolik soukromých detektivů bylo za 25 let souzeno pro tuto činnost?“ Není třeba vyvolávat demony - nevíme o žádném soukromém detektivovi s platnou koncesní listinou, který by pro tuto činnost byl byt jen stíhán.

Jak uvádíme, nejsme policisté ani civilní soukromá policie, jak nás mnozí rádi označují. S policií nemáme nic společného. Policie ČR uskutečňuje svou činnost na základě příslušného zákona a my na základě především občanského zákoníku a dalších zákonů. Nejsme ani pomocná složka policie (PSVB), která dostává od policie pokyny.

Občanská práva, která jsou základem naší činnosti, však realizujeme s odbornou znalostí. Máme oproti samotnému občanu mírný náskok v odbornosti - správném právním povědomí, pojetí, a proto si nás osoby ať právnické či fyzické najímají.

Práva občana přeci nelze snižovat, ale naopak bychom je v občanské společnosti měli rozšiřovat a bránit před oklešťováním. Proto svou odborností práva občana – osob - maximalizujeme, upevňujeme a utvrzujeme. Jde o skutečné posilování práv osob ať fyzických, tak i právnických - při prosazování jejich základních práv-práva na život, zdraví, majetek, dobrou pověst. Zde je podstata naší činnosti.

Otázka vlastnictví je hlavním determinantem soukromobezpečnostní činnosti - služeb komerční bezpečnosti. Právě změna forem vlastnictví vyvolala poptávku po službách komerční bezpečnosti. Bez soukromého vlastnictví by naše služba neexistovala. Jsme si plně vědomi, že nutně zasahujeme naší činností i do práv dalších osob. Proto jsme systém vytvořili školení pracovníků, zkoušku odborné způsobilosti, aby celá činnost byla vykonávána podle práva a v mezích platného práva. Proto odstraňujeme i třetí mýtus, že naše zásahy, činnosti nutně potřebují zákonné usměrňování. Nepotřebují, protože občanský zákoník a trestní zákoník řeší otázku právního zájmu občana. Pokud občan má právní zájem, je pak sám může vstoupit do práv jiného. Právo má vždy mít ten, kdo podle něj jedná a ne ten kdo jej porušuje. Vše je dostatečně řešeno občanským zákoníkem, trestním zákoníkem i trestním řádem. Zaměstnavatel dokonce může, při zachování důstojnosti zaměstnance, provádět i osobní prohlídky zaměstnanců, je-li to nutné.

Zákon o SBC tedy nemusí obsahovat základní ustanovení a definice „oprávnění“ subjekt komerční bezpečnosti. Uvedením těchto oprávnění by ostatní zákony pouze citoval. Co však musí zákon o SBC popsat a definovat je - jednotlivé bezpečnostní činnosti podrobně a detailně v zákoně popsat tak, aby se od nich jednoznačně dala odvodit

oprávněnost postupu zaměstnance soukromé bezpečnostní služby. Z toho pak plynou i elementární požadavky na stanovení povinností zaměstnance a statutárních orgánů či odpovědné osoby. V živnostenském zákoně je tato oblast velmi slabě a nedostatečně upravena v přílohách č. 3 a 5, a to ještě nevyimadatelně, bez odkazu např. na zdravotní způsobilost.

Z hlediska návrhu zákona o SBČ se musíme ještě zmínit o nejdůležitější situaci v oboru komerční bezpečnosti. SBČ lze rozdělit na činnost pro vlastní potřebu a činnost komerčních bezpečnostních služeb. My jsme zástupci komerčního pojetí bezpečnosti, které se stará o odbornou způsobilost svých členů a jejich zaměstnanců. Stanovujeme v rámci Sektorové rady přesné popisy jednotlivých pracovních pozic, které ovšem nejsou závazné, ač jsou vyhlášeny v NSP a NSK. Jednoduše řečeno, staráme se o kompetentnost našich zaměstnanců a musíme zároveň řešit i otázky podnikatelské, tj. ekonomické, administrativní, organizační, například i minimální a zaručenou mzdu, zaměstnávání zdravotně znevýhodněných a postižených.

Vedle nás stojí činnost jednotlivých vlastníků, kteří si bezpečnost zajišťují sami, což je z prvního pohledu velmi chválné. Ale každá dobrá myšlenka je zneužitelná. Právě tuto nejasnou oblast nejvíce zneužívají zmínění podvodníci – obchodníci, kteří bez odborné kvalifikace, koncese, respektování legislativních požadavků ve své podnikají a – nebojíme se říci - kradou. Proti nim nemáme šanci. Oni nemají žádné vstupy, které by je významně tížily.

V souladu s důvodovou zprávou předkladatele návrhu zákona o SBČ naprosto souhlasíme s detailní úpravou této činnosti tak, aby byla ve prospěch oboru a nikoliv v jeho neprospěch, tak jak tomu je nyní. Do této nejasné mlžné sféry utíkají jednotlivci a subjekty působící v oblasti šedé ekonomiky. My provozovatelé legálního podnikání nacházíme s předkladatelem souhlasné stanovisko na mnohé otázky. V zákoně jsou jistě drobné nejasnosti, které bychom chtěli ještě poopravit- např. stanovení hranice povinné registrace „vlastní bezpečnostní činnosti“ ne z pozice jednoho pracovníka se zbraní, ale více jak třech osob v zaměstnaneckém poměru.

Ve svém jádru návrh zákona obsahuje vše co je nutné k zavedení pořádku a práva v této oblasti lidské činnosti. Není zde potřeba detailně popisovat činnost občana, která je již dobře popsána v jiných zákonech, ale je potřebné položit základy pro důkladnou, důslednou a efektivní kontrolu oboru, kde by měli prosperovat schopní profesionálové a ne diletanty a zločinci a neměl by být zaměňován za činnost subjektů bez potřebné licence tj., splnění v zákoně definovaných podmínek.

JUDr Jiří Kameník, prezident USBS ČR a prezident ASBS ČR